

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Освітня програма	ПРАВО ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Форма здобуття вищої освіти	очна (денна)
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська

КИЇВ – 2025

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено на засіданні кафедри загальноправових дисциплін від 14 серпня 2025 року, протокол №10.

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс (и)	2
Семестр (и)	4
Обсяг (<i>кредити ЄКТС/години</i>)	3/ 90
Кількість змістових модулів	1
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	26
семінарські заняття (СЗ)	16
практичні заняття (ПЗ)	14
самостійна робота (СР)	34
форма підсумкового контролю (<i>семестр</i>)	Диференційований залік – 4-й семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та основні завдання вивчення навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни в Національній академії СБ України є опанування здобувачами вищої освіти інструментарієм науки «Екологічне право», отримання знань про систему екологічного права, екологічні права та обов'язки громадян, питання взаємодії екологічного права з іншими галузями права, правове забезпечення екологічної безпеки, відповідальність за порушення екологічного законодавства, право власності на природні ресурси та право користування ними, міжнародно-правову охорону навколишнього природного середовища. Показати сучасний екологічний стан, що склався на території України, та важливість вирішення питань, пов'язаних із охороною навколишнього природного середовища та їх правового регулювання. Серед головних завдань розкриваються функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища як основи реалізації законодавства, контролю за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, як основи економічної незалежності нашої держави та в цілому забезпечення державної безпеки України.

Важливість екологічних правовідносин, особливо у поресурсній сфері, яка є ключовою у будь якій діяльності людини, визначають екологічне право як одну з провідних галузей в правовій системі України. Відповідно «Екологічне право» є фундаментальною, нормативною навчальною дисципліною, вивчення якої є обов'язковою умовою для здобувачів освіти спеціальності «Право».

Завдання:

Завданням навчальної дисципліни «Екологічне право» є засвоєння студентами:

- основних положень науки екологічного права;
- предмету, методу, системи та джерел екологічного права;
- змісту основних інститутів екологічного права;

- системи суб'єктів управління в екологічній сфері;
- інструментів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері екологічних правовідносин;
- правового регулювання охорони, збереження, відновлення та використання природних ресурсів в інтересах забезпечення економічної та державної безпеки України.

2.2. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Екологічне право» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені у профілі освітньо-професійної програми «Право інформаційної безпеки» » (від 30.08.2024 № 29/1/7-7380/ві), а саме:

РН - 3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
РН - 5	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
РН - 6	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
РН - 13	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
РН - 18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
РН - 20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин				
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	СР
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>7</i>
Тема 1. Предмет, система та джерела екологічного права України	6	2	2		4
Лекція 1. Предмет, система та джерела екологічного права України		2			
Семінарське заняття 1. Предмет екологічного права. Співвідношення публічного і приватного в правовому регулюванні екологічних відносин			2		
Самостійна робота 1. Поняття екологічного права. Право екологобезпечне, природноресурсове і природоохоронне					4
Тема 2. Державне управління у галузі охорони навколишнього природного середовища	4	2			4
Лекція 1. Державне управління у галузі охорони навколишнього природного середовища		2			
Самостійна робота 1. Центральні органи виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні					4
Тема 3. Поняття і зміст права власності на природні ресурси і права природокористування.	6	2	2		2
Лекція 1. Право власності на природні ресурси		2			
Семінарське заняття 1. Право користування і розпорядження природними ресурсами.			2		
Самостійна робота 1. Форми власності та охорона права власності на природні ресурси					2
Тема 4. Правове регулювання охорони та використання земель	10	2	2	2	2
Лекція. Правова охорона та використання земель		2			
Семінарське заняття 1. Право користування та право володіння землею			2		
Практичне заняття 1. Речові та зобов'язальні права на землю				2	
Самостійна робота 1. Права та обов'язки землекористувачів					2
Тема 5. Правове регулювання охорони та використання вод	8	2	2		2
Лекція 1. Правова охорона та використання вод		2			
Семінарське заняття 1. Вода як об'єкт правового регулювання			2		
Самостійна робота 1. Права та обов'язки водокористувачів					2
Тема 6. Надра як об'єкт правового регулювання	10	2	2	2	2
Лекція 1. Правова охорона та використання надр		2			
Семінарське заняття 1. Надра як об'єкт правового регулювання			2		

1	2	3	4	5	7
Практичне заняття 1. Загальне та спеціальне надзвичайного користування				2	
Самостійна робота 1. Права та обов'язки надзвичайного користувачів					2
<i>Тема 7. Атмосферного повітря як об'єкт правового регулювання</i>	4	2			4
Лекція 1. Правове регулювання охорони атмосферного повітря		2			
Самостійна робота 1. Міжнародне законодавство щодо охорони атмосферного повітря					4
<i>Тема 8. Рослинний світ як об'єкт правового регулювання</i>	10	2	2	2	2
Лекція 1. Правова охорона та використання рослинного світу		2			
Семінарське заняття 1. Правове регулювання використання рослинного світу			2		
Практичне заняття 1. Порядок ведення господарської діяльності в лісах				2	
Самостійна робота 1. Види використання об'єктів рослинного світу					2
<i>Тема 9. Тваринний світ як об'єкт правового регулювання</i>	8	2	2	2	2
Лекція 1. Правова охорона та використання тваринного світу		2			
Семінарське заняття 1. Правове регулювання використання тваринного світу			2		
Практичне заняття 1. Правове регулювання полювання та рибальства				2	
Самостійна робота 1. Види використання об'єктів тваринного світу.					2
<i>Тема 10. Природно-заповідний фонд як об'єкт правового регулювання</i>	8	2	2	2	2
Лекція 1. Правова охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду		2			
Семінарське заняття 1. Правове регулювання територій та об'єктів природно-заповідного фонду,			2		
Практичне заняття 1. Право користування територіями та об'єктами природно-заповідного фонду				2	
Самостійна робота 1. Правовий режим земель природно-заповідного фонду					2
<i>Тема 11 Правове регулювання надзвичайних екологічних ситуацій</i>	6	2		2	2
Лекція 1. Правове регулювання відносин щодо надзвичайних екологічних ситуацій.		2			
Практичне заняття 1. Правовий режим в умовах надзвичайної екологічної ситуації				2	
Самостійна робота 1. Права та обов'язки громадян у умовах надзвичайної екологічної ситуації.					2
<i>Тема 12 Правове забезпечення екологічної безпеки</i>	4	2			2

1	2	3	4	5	7
Лекція 1. Правове забезпечення екологічної безпеки		2			
Самостійна робота 1. Об'єкти підвищеної екологічної небезпеки					2
Тема 13. Екологічні проблеми в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови України та їх правове регулювання	8	2			4
Лекція 1. Екологічні проблеми в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови України та їх правове регулювання		2			
Самостійна робота 1. Екологічні наслідки російської агресії на території України					4
Підсумковий контроль (диференційований залік)	2			2	
Всього годин за змістовий модуль № 1	90	26	16	14	34
Всього годин за навчальну дисципліну	90	26	16	14	34

Організаційно-методичні вказівки до проведення навчальних занять та контрольних заходів:

- лекційні заняття проводяться з використанням мультимедійного обладнання.

4. Основні методи навчання

- словесні методи: пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, навчальна дискусія;
- наочні методи: ілюстрування, демонстрування;
- практичні методи: вправи, практичні роботи;
- інші методи: індукції і дедукції, аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, конкретизації, виділення головного.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,6
Підсумковий контроль (ПК)	0,4

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою: $ПСО = К + ПК$

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	5

Робота на семінарських заняттях	5
Робота на практичних заняттях	5
Виконання завдань для самостійної роботи	5
Виконання модульної контрольної роботи	5
Участь у наукових заходах (підготовка тез доповідей)	5 балів (додаються до загальних балів поточного контролю)

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю - 60 балів.

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Екологічне право : підручник / [А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, Є.П. Суєтнов та ін.]; за ред. А.П. Гетьмана; Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2024. – 1008 с.
2. Екологічне право України : курс лекцій / за ред. д-ра юрид. наук, проф. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «ОЮА» Каракаша І. І. – Одеса : 2020. – 321 с.
3. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підручник, Київ: НУБіП України. 2023. 278 с.

4. Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 188 с.
5. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2021 році. [Щорічна доповідь] Київ: Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, 2023. 514 с.

Допоміжна література:

1. Величко М.В., Радченко В.Г. (ред.). Біологічна безпека України. Київ: Національна академія СБ України, 2016. – 784 с.
2. Національна доповідь про стан родючості ґрунтів України. Київ, 2010. 112 с.
3. World Mining Data 2020. Vienna, 2020. Vol. 35, – 265 pp.
4. Червона книга України: Тваринний світ (за ред. І.А.Акімова). Київ: Глобалконсалтінг, 2009. 624 с.
5. Червона книга України: Рослинний світ (за ред. Я.П.Дідуха). Київ: Глобалконсалтінг, 2009. 900 с.
6. Методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Екологічне право» для студентів III та IV курсів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: А. П. Гетьман, А. К. Соколова, С. В. Разметаєв та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. - 149 с.
7. Екологічне право в запитаннях та відповідях. Навч. посіб. / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, В. Л. Бредіхіна та ін.; за ред. А. П. Гетьмана. – Харків : Право, 2017. – 208 с. ISBN 978-966-937-200-0.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. (редакція станом на 01.01.2020 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України. Закон від 05.04.2001 (редакція станом на 17.07.2025 р.) // ВВР України. – 2001. – № 25-26. – ст. 131.
3. Цивільний кодекс України. Закон від 16.01.2003 (редакція станом на 10.08.2025 р.) // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – ст. 356.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон від 07.12.1984 (редакція станом на 17.07.2025 р.) // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР), 1984, додаток до N 51, ст. 1122.
5. “Основні напрями державної політики України в галузі охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки”. Постанова Верховної Ради України від 5 березня 1998 р. // ВВР України, 1998, № 38-39, ст. 248.
6. "Про національну безпеку України". Закон України від 21 червня 2018 р. (редакція станом на 09.08.2024 р.) // ВВР України, 2018, № 31, ст.241.
7. «Про охорону навколишнього природного середовища». Закон України від 25 червня 1991р. (редакція станом на 08.08.2025 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. –№ 41, Ст. 546; ВВР, 2017, № 11, ст. 100.
8. “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації повноважень органів виконавчої влади у сфері екології та природних ресурсів, зокрема на місцевому рівні”. Закон України від 16.10.2012 р. (редакція станом на 09.07.2023) // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 46, ст. 640.
9. Земельний кодекс України 25 жовтня 2001 р. (редакція станом на 08.08.2025 р.) // Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 3–4. – ст. 27.

- 10 Водний кодекс України від 6 червня 1995 року (редакція станом на 08.08.2025 р.) // Відомості Верховної Ради України – 1995. – № 24. – ст. 189.
- 11 Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року (редакція станом на 17.01.2025 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – ст. 340.
- 12 Про охорону атмосферного повітря. Закон України від 16 жовтня 1992 року Закон України (в редакції від 08.08.2025 р.) // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 50. – ст. 678.
- 13 Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. (редакція станом на 15.11.2024 р.) // ВВР України. – 1994, – № 17. – Ст. 100.
- 14 Про рослинний світ» Закон України від 9 квітня 1999 р. (редакція станом на 15.11.2024 р.) // ВВР України. – 1999. – № 22-23, – Ст.198.
- 15 Про тваринний світ. Закон України від 13.12.2001 (редакція станом на 15.11.2024 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 14. – ст. 97.
- 16 Про Червону книгу. Закон України від 7 лютого 2002 року (редакція станом на 15.11.2024 р.) // ВВР України. – 2002 – № 30. – Ст. 201.
- 17 Про природно-заповідний фонд. Закон України від 16 червня 1992 року (в редакції від 04.04.2025 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.
- 18 Про оцінку впливу на довкілля. Закон України від 23 травня 2017 р. (редакція станом на 15.11.2024 р.) // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст.315.

Інформаційні ресурси

сайт Верховної Ради України - <http://zakon.rada.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень - <https://reyestr.court.gov.ua/>

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни

КЗД ННГІ (електронний ресурс), платформа дистанційного навчання

НА СБ України Moodle

(офіційний вебсайт НА СБУ / платформа дистанційного навчання / електронний ресурс

навчально-наукового інституту, кафедри, бібліотеки тощо)

7. Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни

№ п/п	Дата, номер протоколу засідання кафедри (спільного засідання кафедр)	Рішення за результатами перегляду	Підпис керівника кафедри
1.			
2.			